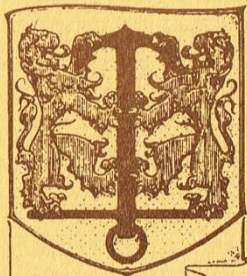
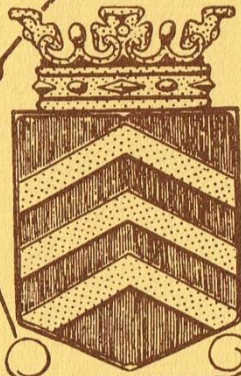

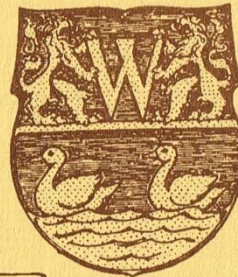
NOORD KOP STUKKEN

TEXEL

DEN HELDER

WIERINGEN

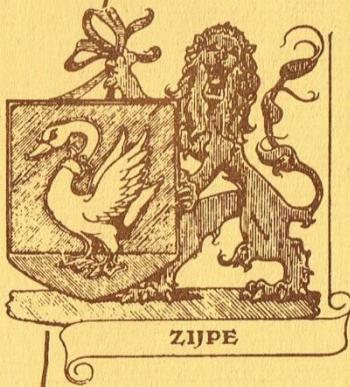
CALLANTSOOG

8 ANNA-PAULOWNA

WIERINGERMEER

ZIJPE

23e jaargang Nr.1
December 2008

Uitgave N.G.V. afd. Den Helder

Inhoud

Agenda	Blz.1
Akte van bekendheid J.P. Bohan	Blz.10
Bibliotheekavond	Blz.3
Een huis verkocht in 1787	Blz.17
Extra Bibliotheekavonden	Blz.3
Het leven van Gerrit Blom jr. 1787-1826.	Blz.4
Invoegavond	Blz.3
Jaarverslag	Blz.3
Landelijke Archievendag Alkmaar	Blz.13
Leden vergadering	Blz.2
Leden mutaties	Blz.3
Opgave 10 minutenpaatje	Blz.4
Voor U gelezen Noord Hollands Archief	Blz.9
Walvisvaarder uit Noordelijk Noord-Holland	Blz.14

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING

Ingeschreven in het register van de K.v.K. te Amsterdam no. 40531257

Den Helder, 20 december 2008

Beste Leden,

Het bestuur wenst U allen 'n gezond en goed genealogisch jaar, en hoopt U weer op de volgende lezing/bibliotheek-invoegavonden te zien.

Agenda:

- Vrijdag 30 januari: Dhr. H.M. van Rijn; Het leven van de armsten in Europa vanaf de Middeleeuwen tot heden.
Vrijdag 27 februari: Jaarvergadering en 10 minutenpraatjes.
Vrijdag 27 maart: Dhr. H. Bauer; Sprekende familie geschiedenis.
Vrijdag 17 april: Dhr. J. Bremer; Begraafplaatsen.

Let op:

De lezing van 30 januari 2009 begint om 19.30 uur.

De avonden beginnen om 20.00 uur, U kunt 's avonds al om 19.15 uur terecht in de Maranathakerk, Vijzelstraat 73, ingang is in de Bakker Breetstraat.

"Het leven van de armsten in Europa vanaf de Middeleeuwen tot heden"

lezing op 30 januari 2009 bij de afdeling Den Helder van de N.G.V. door Henri van Rijn, coördinator van Fonto, centrum voor de geschiedenis van de armsten in Europa, gevestigd in Delft.

Henri van Rijn is sinds 1966 actief in ATD-Vierde Wereld, mensenrechtenbeweging van en met de allerarmsten in arme én rijke landen en daar sinds 1977 als 'volontair' in dienst. (ATD = Aide à Toute Détresse = Hulp in alle nood)

Fonto, centrum voor de geschiedenis van de armsten in Europa, maakt deel uit van ATD-Vierde Wereld. Voorafgaand aan de lezing zal in het kort worden toegelicht waar Fonto voor staat en wie de armsten zijn.

In de lezing wordt aan de hand van 40 illustraties uitgebreid, maar toch nog in grote lijnen, de geschiedenis van de allerarmsten verteld, zowel van die in Nederland als van die elders in Europa, vanaf de Middeleeuwen tot heden.

Weinigen blijken weet te hebben van de ware geschiedenis van deze miskende voorgangers, die vaak werden aangeduid als 'slechte' armen. Het eerste gedeelte van deze presentatie gaat over hun leefsituatie en hoe de samenleving (overheden en niet-arme mensen in de directe omgeving) de armsten in de loop van de tijd zagen en behandelden. Het tweede deel van de lezing laat zien hoe de armsten hun brood verdienden voor henzelf en voor hun gezin, het toont ook de moed van de armste kinderen en volwassenen in de loop van de tijd.

Henri van Rijn werkte vijf jaar intensief samen met één van de armste gezinnen van Nederland om hun geschiedenis en die van hun voorouders vanaf 1749 op schrift te stellen. Dit is als boek uitgegeven met de titel: 'Armoede: noodlot of onrecht?'. In de levensgeschiedenis van dit gezin kan men ook alle andere gezinnen herkennen, die generaties-lang in Nederland in diepe armoede zijn gevangen. Op 30 januari 2009 is er gelegenheid voor € 10,- een exemplaar van 'Armoede: noodlot of onrecht?' aan te schaffen. U kunt deze eerder krijgen voor € 12,25 (inclus. verzendkosten) via bestellingen@atd-vierdewereld.nl of per telefoon: 070-361.57.87 (ATD-Vierde Wereld in Den Haag), ook via de boekhandel voor € 10,-.

Over Fonto is alvast enige informatie te vinden op:
www.atd-vierdewereld.nl/fonto.html

=====

Afdelingsledenvergadering 2008.

Agenda

1. Opening, mededelingen en ingekomen stukken.
2. Jaarverslag 2008.
3. Financieel overzicht 2008 en begroting 2009 liggen tijdens de vergadering ter inzage.
4. Verslag kascontrolecommissie en benoeming van een nieuw kascontrolecommissielid.
5. Verslag afgevaardigde van de vergadering in november 2008.
6. Bestuursverkiezing:
Aftredend mevr. M. Feenstra en niet herkiesbaar.
7. Rondvraag en sluiting.

Jaarverslag 2008.

1. Ledenbestand

Aantal leden per 3-12-2007: 124 + 16 bijkomende leden.

per 8-11-2008: 119 + 16 bijkomende leden.

2. Hieronder volgt het overzicht van de afdelingsavonden en middagen.

1- 2-2008 Eetcultuur in Nederland	± 14 bezoekers
29- 2-2008 Jaarvergadering + 10 minuten praatjes	± 17 bezoekers
28- 3-2008 Voorouders met 'n academische titel	± 15 bezoekers
18- 4-2008 Volkscultuur in Nederland	± 19 bezoekers
26- 9-2008 Creatief schrijven van 'n familieverhaal	± 23 bezoekers
31-10-2008 Belastingen en het belang voor genealogisch onderzoek	± 23 bezoekers
28-11-2008 Het werk van het C.B.G.	± 18 bezoekers

Bibliotheekavonden:

De bibliotheekavonden zijn op vrijdag van 19.00 tot 21.30 uur.

9 jan., 6 febr., 6 maart, 3 april en 8 mei 2009.

Leden Mutaties:

Welkom aan de volgende nieuwe leden/bijkomend lidmaatschap:

dhr. J.E. Köhler	L. Pietersestraat 81	1764 GT Breezand
dhr. G.P.J. Brouwer	Burg. Lovinkstr. 80	1764 GH Breezand
dhr. C.C. Keetman	Dorpsstraat 160	1731 RK Winkel
mw. M.C. Weij	Ds. Heldringstr. 32	1761 DK Anna Paulowna

Naar andere afdeling:

dhr. M.C. Kedde	Lindenlaan 9	7771 DS Hardenberg
-----------------	--------------	--------------------

Afgevoerd:

mevr. H.E. Bijker-Duvaloois	Janzenstraat 40	1781 RC Den Helder
-----------------------------	-----------------	--------------------

Overleden:

dhr. J. Korf	Onder de Linden 5	7411 SK Deventer
--------------	-------------------	------------------

Extra bibliotheekavonden:

Op de maandag 12 jan., 9 febr., 16 maart, 13 april 2009 van 19.00 tot 21.30 uur.

LET OP: Extra Invoegavond:

Maandag 19 januari 2009 en 23 maart 2009.

Opgave voor 10 minutenpraatjes.

Wilt U wat vertellen over Uw genealogische ervaringen.
Dat kan na de jaarvergadering in de 10 minutenpraatjes, U kunt zich opgeven bij de secretaris

Met vriendelijke groeten en tot ziens op een van de volgende avonden.
M.S.F.G. Prudon-de Jong.

=====

Overgenomen Uit Aqua Vitea

Het leven van Gerrit Blom jr. 1787 tot 1826.

J. Altena

7. Gerrit Blom jr., overleden op 20 juli 1826

Dan nu de huwelijks bijlagen. Genoemd worden in de akte 1°. De doopcedulen der verloofden, 2° de doodceduul van de moeder des bruidegoms, en 3°. die van de vorige man der bruid, 4°. die haars vaders en 5°. notarieel konsent harer moeder. Van deze bijlagen heeft het doodceduul van de vorige man der bruid onze belangstelling. Een kopie van die document vindt u hierbij afgedrukt. Het is voorzien van een stempel met *Koninkryk der Nederlanden* met daarin de tekst: *Buitengewoon te zegelen*. Daarbij een 45 cents formaatzegel van de provincie Zuid-Holland en onderaan het stempel van het Ministerie voor de Marine en Koloniën.

De tekst van de verklaring zelf luidt als volgt:

Koninkrijk der Nederlanden

De minister voor de marine en koloniën, verklaart: dat uit de bij deszelfs Departement gehoudene registers, blijkt: dat Gerrit Arend Blom, laatst Klerk bij de Recherche in Neêrlands Indië, geboren te Rondewijk in Nederland, den Twintigsten Juli 1826 in het Militair Hospitaal te Weltevreden, bij Batavia, is Overleden.

's-Gravenhage, den 22sten Januari 1828

Voor den minister voornoemd,

De Secretaris Generaal.

Dan staat er nog een te verklaren aantekening: *In ontvang genomen het verschuldigde griffieregt ter som van f -,69 op heden den 30 Maart 1846, Dud(?) No. FO (=folio) 100 VaKo 7 (?) Di Ontv^s Ged/Brevets.*

Op de scheepsrol van de Dolfijn was de aantekening reeds gevonden, dat Gerrit Blom jr. op 20 januari 1826 had afgemonsterd en overgeplaatst was ‘*in de depot Rolter Helampus*’ en daar volgens het overlijdensbericht de functie van ‘*Klerk bij de recherche*’ heeft gehad.

Ook heeft hij een maand voor zijn overlijden ene J.L.L. Penning^g gemachtigd om zijn gage namens hem in ontvangst te nemen. Vermoedelijk werd zijn overlijden voorzien en heeft hij tijdig de nodige maatregelen getroffen.

Ik neem aan, dat deze heer Penning de belangen van Gerrit Blom jr. verder heeft behartigd. Dat wil zeggen, dat ook de financiële afwikkeling, de begrafenis en de kennisgeving aan zijn weduwe door hem moeten zijn geregeld. Van deze laatste zaken hebben wij geen bevestiging kunnen vinden.

Wat weten we van de situatie in Batavia in dat jaar 1826?^h

Het Engelse interim-bestuur heeft na de Napoleontische tijd het gezag op 16 augustus 1816 weer aan de Nederlandse overheid overgedragen. De daarop volgende jaren werden gekenmerkt door een aaneenschakeling van opstanden tegen het Gouvernement. Zo groeiden in 1825 deze opstanden uit tot de zgn. Java-oorlog, die tot 1830 heeft geduurd (re.101). In deze periode zette Gerrit Blom jr. in Batavia voet aan wal. Waarom hij afmonsterde weten we niet. Was het de sfeer aan boord, die hij niet langer verdroeg? Of het avontuurlijke in Batavia, dat hem aantrok? Of een verleidelijke aanbieding, omdat de Gouverneur-Generaal Van der Capellen (1816-1826) door de gevechtssomstandigheden nieuw bloed nodig had?

Het Depot Rolter Helampus

Waar dit depot was gelegen, weten we niet. Vooralsnog gaan onze gedachten uit naar de tuinstad Welgelegen. Begin 1800 was op het noordelijk gedeelte van het landgoed Welgelegen aan het Lapangan Benteng (Waterlooplein), een militair kampement aangelegd. Gouverneur-Generaal Daendels koos aan hetzelfde plein in 1809 een locatie voor het nieuwe gouverneurspaleis, dat daarna als Ministerie van

^g Vastgelegd door notaris A. Bussing te Batavia op 24 juni 1826, is aangetekend op de scheepsrol van de Dolfijn.

^h Jakarta/Batavia; Het centrum van het Nederlandse Koloniale rijk in Azië en zijn cultuurhistorische nalatenschap; Drs. J. R. Van Driessen; 1989, Uitgeverij Cantecler; ISBN 90 213 0409 0.

Financiën heeft gefungeerd. Zo werd de tuinstad Weltevreden in het begin van de 19^e eeuw de plaats, waar het overgrote deel van zowel de bestuurlijke als ook van de militaire macht geconcentreerd waren. We veronderstellen, dat Gerrit Blom jr. in deze omgeving heeft gewoond en gewerkt. Het Militair Hospitaal te Weltevreden bij Batavia

Uit de uitdrukking ‘bij Batavia’ blijkt, dat het gebied Weltevreden niet tot de stad Batavia werd gerekend. Omdat de stad steeds onhygiënischer werd, ging men er toe over om meer naar het zuiden in het hoger gelegen gebied, buitenverblijven te bouwen. Het gouvernement besloot in 1761 in dit gebied, dat toen reeds de toepasselijke naam “Weltevreden” droeg, het eerste buitenverblijf met dezelfde naam (Huis Wel te Vreede) te bouwen. Opdracht hiertoe werd gegeven door Gouverneur-Generaal Jacob Mossel. Het gebouw was echter zo slecht gebouwd, dat het snel verouderde en in onbruik raakte. Het werd in 1820 afgebroken. Op dezelfde locatie werd daarna het Militair Hospitaal gebouwd.

In het boek van drs. J. R. Van Diessen (re. 269) staat vermeld, dat het voormalige Militair Hospitaal van het KNIL stamt uit 1831 en gelegen is aan de Jl. Abdul Rachman Saleh (Hospitaalweg). Het zou nu in gebruik zijn in een soortgelijke functie bij het Indonesische leger. Het bijzondere is, dat het hospitaal precies staat op de plaats waar tot 1820 Gouverneur-Generaal Mossles paleisachtige landhuis Weltevreden verrees.

Waar het Militair Hospitaal in de tussenliggende periode 1820 - 1831 gelegen was en waar Gerrit Blom jr. in 1826 is overleden, is hierdoor niet duidelijk. Mogelijk zijn de jaartallen niet correct weergegeven.

In de nabije omgeving van het voormalige Militair Hospitaal van het KNIL, ligt ookde oude Europese begraafplaats Taman Prasasti (het park van de gedenkstenen) op Tanah Abang. Dit kerkhof is tot 1976 in gebruik geweest. Een gedeelte is daarna als historische monument intact gebleven en tot een aantrekkelijk wandelpark ingericht.

Waarschijnlijk is Gerrit Blom jr. op dit kerkhof begraven. Of er van zijn begraven nog een registratie van is bijgehouden en of er misschien nog een zerk staat, we weten het niet.

Plattegrond Welgelegen uit het jaar 1897.

Op de kaart is het gebied aangegeven van de tuinstad Welgelegen, ten zuiden van het vroegere Batavia.

Rechts van het midden met het nummer 19 in de ronde cirkel ligt het Waterlooplein, nu Lapangan Banteng. In de directe nabijheid van dit plein, dat als paradeplaats werd gebruikt, was het militair kampement gevestigd. Misschien was Gerrit Blom jr. daar gehuisvest.

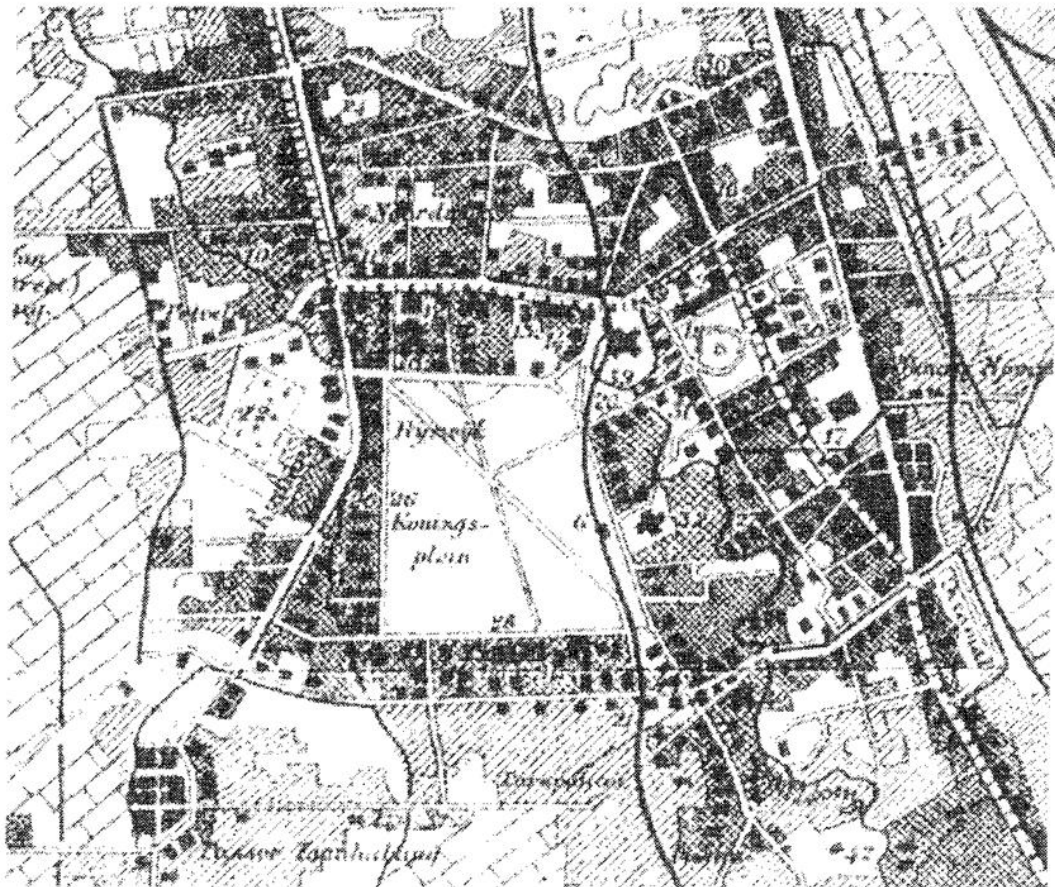
In het midden het Koningsplein, nu Medan Merdeka en het centrum van het huidige Jakarta.

Op dit plein met nummer 6 is het station Welgelegen aangegeven. Direct rechts ervan met nummer 32 staat de Willemkerk. En weer direct rechts van deze kerk aan de andere zijde van de rivier Ciliwung met nummer 27 het Militair Hospitaal, waar Gerrit Blom jr. is overleden.

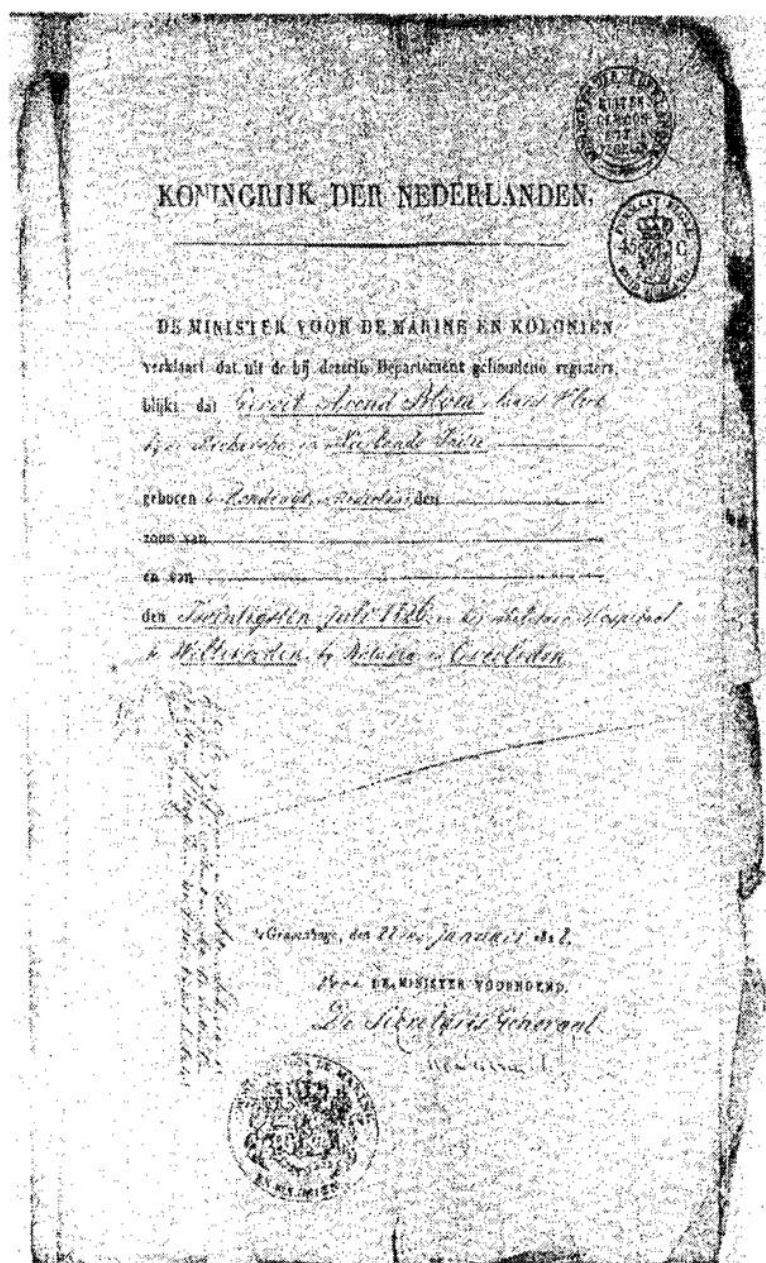
Tenslotte zien we links van het midden met nummer 22 aangegeven de oude Europese begraafplaats Taman Prasasti aan de Tanah Abang. De plaats waar Gerrit Blom jr. waarschijnlijk zijn laatste rustplaats heeft gevonden.

8. Slot

Dit is in grote lijnen het levensverhaal van Gerrit Blom jr. Een leven dat met veel verdriet begon, vervolgens met zijn huwelijk een sprookjesachtig vervolg leek te krijgen maar al spoedig in een drama eindigde.

Binnen de familiekring was tot voor kort alleen maar bekend, dat hij niet uit Oost-Indië was teruggekeerd. We hebben nu het raadsel opgelost, een raadsel waarvan de oplossing al die tijd bij zijn echtgenote Petronella Panhuizen bekend moet zijn geweest.

Bevestiging overlijden Gerrit Blom jr.

Einde.

Voor u gelezen in het Noord Hollands Archief.

In het ondertrouw- en trouwboek voor het gerecht van Medemblik, DTB-boek 19, is pagina 147 gebruikt om de artikelen te vermelden waar de heren commissarissen zich, bij het inschrijven, aan moeten houden. De schrijver is een beetje zuinig geweest met zijn inkt maar er staan toch wel voldoende woorden in elk artikel om duidelijk te maken wat men zich af moest vragen.

Het volgende is te lezen:

Voor den Jare 1768 zijn Commissarissen De Heeren Cornelis Rootjes, Jacob Rootjes en Wigger van den Wolf.

Artikelen bij de Heere Commissarisse af te Vragen en Voor te houden, Diegene die voor de Selve Compareert.

Art. 1
of dese Persoonen malkander in maagschap of Swagerschap bestaan.

Art 2
of de Ouders of Voogden van haar beijden, in casu van Minderjarigheid, het huwelijk toestaan.

Art 3
of iemand van haar beijde aan een ander Troubeloften heeft gedaan.

Art 4
of beijde al gedoopt zijn.

Art 5
of iemand van haar wel 3 Jaren uijt de Stad heeft gewoont, zoo ja, als dan moet betoogh brengen van de Plaats daar gewoond heeft.

Art 6
Indien de bruijdegom een Militair Persoon is dat dan Attestatie moet delibreere van den Capiteijn waaronder dient.

Art 7
Indien de bruijd weduwe is, of haar man negen maanden overleden geweest.

Na vele pagina's doorworstelen, op zoek naar bepaalde personen, was het leuk om dit eens te lezen.

Piet Zeeman.

Akte van Bekendheid van Joannes Petrus Bohan.

Maandag den 3. October 1801
N° 95 op hetzelve den 2den October 1801 en dat
een verhoorde waer Joannes Petrus Bohan
Kommunis Nutsman vermande in de Kolonien
van de Maatschappij van welldadigheid te
Mantouwen, gemachte Hoog, dewelke gedurende
Lorenz geheele leedtyd in Nederl. inge Jorng
Lorenz bekend byden genoot onder den naam
van Maasbro, Jorng den van Lijre, Maas-
pater, te weten naam by ook op de opha-
lyden der drom of andere offene leedtyd
bekend was; doch thans in hetzelve ver-
hoorde dat te moeten bewyzen dat by de
leedtyd persoon is die in zijn doop niet word
gemaekt J. P. Bohan, en gemaekt
meer sijn W. de W. Jorng de Nederl. inge
hetzelve W. de W. Jorng de Nederl. inge
nagenoemde verhooren has antw. onder
den heete verklaring te geven
Dat gemaekt byden W. de W. Jorng de Nederl. inge
nagenoemde verhooren and drie en vyfve jaren
Lorenz stoude niet hem gemaekt and opheltyd
sien and W. de W. Jorng de Nederl. inge
and opheltyd W. de W. Jorng de Nederl. inge
Lorenz, en W. de W. Jorng de Nederl. inge
Jorng, W. de W. Jorng de Nederl. inge
Lorenz, W. de W. Jorng de Nederl. inge
Lorenz te verhooren gemaekt, Jorng
Lorenz hebben te, thans dat het hem
bekend is dat de leedtyd welke op de
Maaslyden der drom en op der staet
der Kolonien sijn gemaekt in de Kolonien
der Maatschappij van welldadigheid be-
kend staet onder de benaming van W. de W. Jorng de Nederl. inge
Lorenz W. de W. Jorng de Nederl. inge
in Lijre, te weten naam gemaekt onder der

Problemen bij het vinden van Joannes Petrus Bohan.

Akte van bekendheid werden gebruikt als er met de indentiteit van personen iets niet in orde was. In de stamboom van mijn man is dit dus duidelijk het geval.

Wat is er aan de hand met Catharina Bohan?

Zij is op een gegeven moment waarneembaar als moeder bij de doop van haar zoon Joannes Petrus Bohan Rk Steiger 7-6-1789 te Rotterdam.

Van een huwelijk echter geen spoor! Dus buitenechtelijk, er staat geen vermelding van Leg.in het doopboek wat bij de andere dopen wel vermeld wordt.

Joannes Petrus Bohan komt in 1828 te Veenhuizen aan met zijn vrouw Marie Joseph de Tourpe en enkele kinderen. In 1832 werd er een akte van bekendheid opgemaakt welke de verklaring gaf aan het feit dat hij in de stamboeken bekend stond onder de naam Massiro. Er werd onder ede afgelegd dat de getuigen de persoon Bohan ook als Massiro gekend hebben.

Wat nu te doen? Terug naar Rotterdam, zoeken naar Massiro.

We vonden het overlijden van Catharina Boekaan, weduwe van François Macheriaux. Maar geen huwelijk of andere kinderen te vinden. Wat nu?

Een vakantie plannen naar Huy of eerst een brief schrijven? Het laatste dus.

En met succes Het huwelijk van Joannes Petrus Bohan gevonden in Huy d.d.1827.

Geen vermelding van een vader, dus buitenechtelijk geboren.

De huwelijkse bijlagen waren nog niet op orde. Wel twee doopakten van de kinderen gevonden, en een akte van erkenning van deze twee.

Terug naar Rotterdam en daar vonden we een doopakte 1-1-1807 van Hendrik Machereaux, onwettig, hier gisteren geboren, moeder Maria Machereaux en doopgetuige zijn: Jan Marchereaux en Catharina Bochan. Een zus dus gevonden!

Nu verder gezocht naar Maria Marcheraeux en twee kinderen gevonden (onecht) Machero. Er waren géén doopgetuigen vermeld, bij geboorte overleden. Wel is haar huwelijk gevonden met Arnoldus Wijnen, Hilligersberg 24-10-1816, de huwelijks bijlage waren in Den Haag.

Eindelijk, zou het dan toch zo zijn dat er schot in kwam.

De bijlagen bevatten een verklaring van Anna Maria Bocha, dat zij geboren was te Rotterdam, gedoopt RK 11-3-1787. Echter haar doopcedel was niet te vinden. Een akte van bekendheid werd opgemaakt en de getuigen verklaarden onder ede dat zij de dochter is van Catharina Bohan en geboren is te Rotterdam op 11-3-1787. Een getuige, Joannes Kabot was doopgetuige bij haar broer Joannes Petrus. Dat Anna Maria Bocha haar doopcedel niet kreeg of kon vinden, kwam doordat zij gedoopt is als dochter van Henrici Kersman en Catharina Bonkart. Dit huwelijk heb ik ook niet kunnen vinden.

Wel kreeg ik vanuit Luik de huwelijkse bijlagen van haar broer toegestuurd. En jawel hoor, wat zat daarbij? Een akte van bekendheid opgemaakt om te kunnen trouwen met getuigen die verklaarden hem Joannes Petrus Bohan gekend te hebben als Jean Pierre Massiro te Rotterdam. Zij kenden ook zijn moeder Catharina Bohan, abusievelijk gestorven als Catharina Boekaan..

Er was echter nog een ander probleem waar deze trouwlustigen mee te maken hadden. U raadt het al! Juist Maria Joseph de Tourpe, geboren te Biesmereé in België had ook zo'n indentiteits probleem. In Biesmereé was er een brand geweest in de kerk waarin zij gedoopt was in 1799. Ook van haar een akte van bekendheid aanwezig dat zij tot 1820 in Biesmereé woonachtig was en dus bekend bij deze getuigen, en daar geboren is.

Nog niet is gevonden het eerste kind van Joannes Petrus Bohan en Marie Joseph de Tourpe geboren 30-6-1821. Wel gevond en vermeldt op de overlijdensakte van Arnoldus Wijnen, als aangever, Hendrik Machereau Massiro.

Als U kunt helpen ik zoek nog de geboorte- en huwelijksakte van Catharina Bohan.

Vermoedelijk is zij een kind van Hendrik Bohan en Anna Catharina Elizabeth Ber. Rotterdam.

Mevr. M.W. Bohan
Malzwin 2532
1788 XM Den Helder

=====

Landelijke Archievendag 11 oktober 2008 Alkmaar.

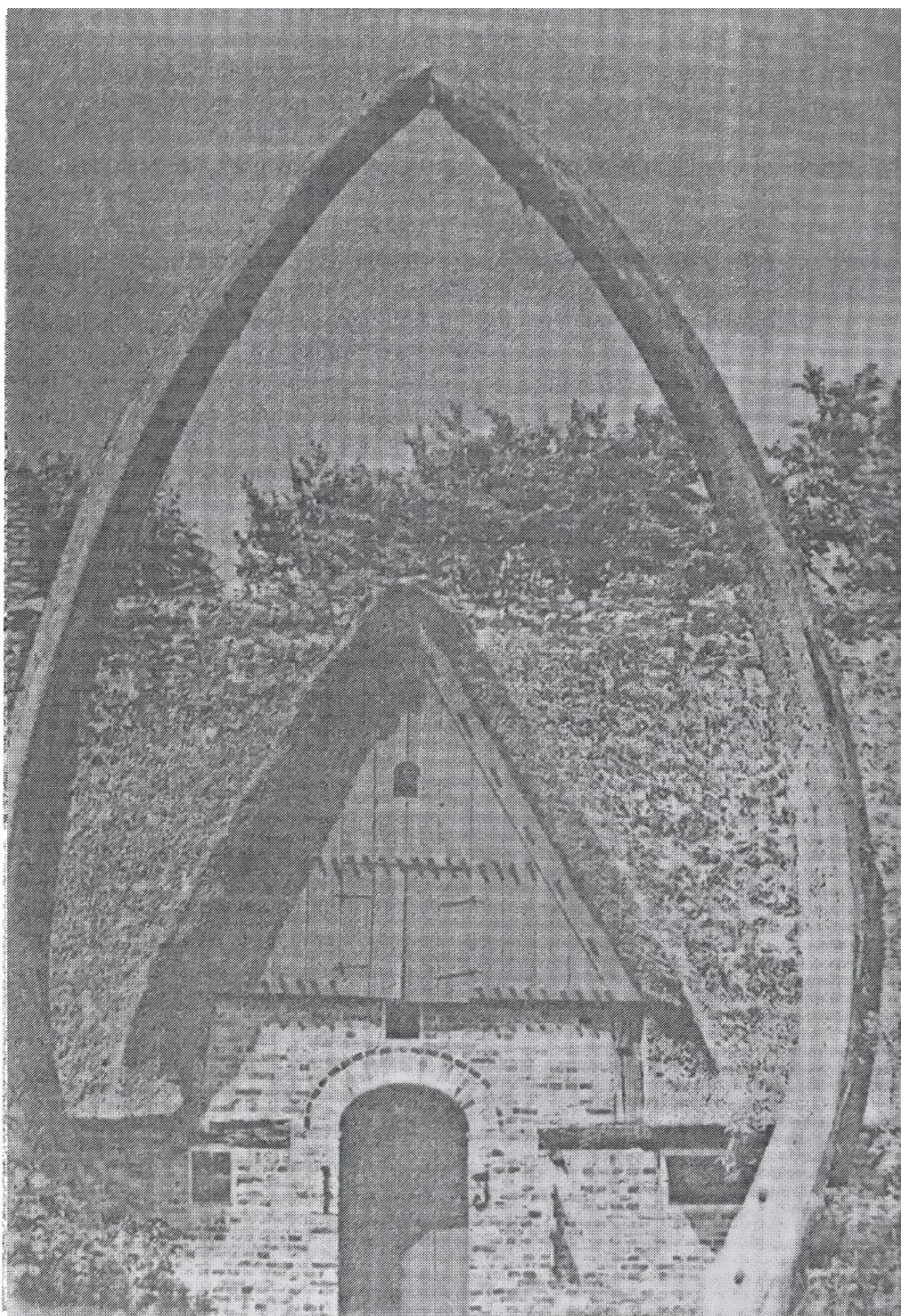
De walvisvaarders uit noordelijk Noord-Holland van 1770 - 1803. Door P.Dekker

Uit:40e Bundel "Oud West-Friesland" 1973.

Tijdens de voorbereidingen van mijn walvisvaartwerk 'De laatste bloeiperiode van de Nederlandse arctische walvis- en robbevangst, 1761-1775', (Zaltbommel, 1971) beschikte ik nog niet over de gegevens uit de Amsterdamse monsterrollen van de periode 1770-1803. Kort na de verschijning van genoemd boekwerk werd de mogelijkheid geschapen deze uiterst belangrijke stukken te raadplegen en hierdoor ben ik in de gelegenheid gesteld om een zeer interessante aanvulling op mijn eerdere arbeid te geven ondanks het feit dat het aantal gevonden monsterrollen betrekkelijk gering is, nl. 213 bruikbare volledige stukken, aangevuld met een aantal rollen uit de periode 1796-1798 die onjuiste gegevens over het domicilie van de bemanningsleden geven. (In deze laatst genoemde periode werd, door de oorlog van de Bataafse Republiek met de Britten, onder neutrale vlag gevaren en op de monsterrollen werden de woonplaatsen van de bemanningsleden aan deze vlag 'aangepast' om bij evt. visitatie door Engelse oorlogsschepen niet als Nederlands onderdaan door de mand te vallen. De rollen uit dit tijdvak zijn slechts voor enkele doeleinde, als b.v. de verdiensten in oorlogstijd, bruikbaar!). Op het totale aantal afvaarten naar de vangstgebieden van 'Groenland' en de Straat Davis, dat over genoemd tijdvak 1770-1803 het getal van 2125 beliep, waarbij we de jaren 1796-1798 buiten beschouwing laten, betreft het aantal volledig bruikbare rollen van 213 dus slechts 10%. De omstandigheid dat bij dit laatste aantal echter 99 monsterrollen van commandeurs uit noordelijk Noord-Holland (vanaf de lijn Alkmaar-Hoorn en het eiland Texel *niet* inbegrepen!) aanwezig zijn, verschaft, ons een aantal gewichtige gegevens voor dit gebied. Daar over het vangjaar 1789 alléén reeds 49 rollen zijn overgebleven (op een totaal aantal afvaarten naar 'Groenland' en de Straat Davis van 67) en hiervan 25 behoorden bij schepen van commandeurs uit het aangegeven gebied zijn ook conclusies te trekken voor één vangjaar; al moet ons eindoordeel over bepaalde facetten door het zeer incomplete materiaal wel globaal zijn.

Zoals reeds eerder door mij naar voren werd gebracht blijkt ook uit deze stukken weer het enorme belang van Den Helder voor de equipering van onze walvisvaarders.

In de 18e eeuw nemen de schepelingen uit onze huidige Marine stad en het nabije Huisduinen een bijzonder vooraanstaande plaats op de schepen naar de arctische wateren in en ondanks het feit dat de 'Registers van afgegeven zeebrieven' (Archief Burg. , Gem. Archief, Amsterdam) over de 17e eeuw ontbreken is het praktisch ondenkbaar dat het in dat tijdvak anders is geweest. Uit genoemde registers is, samen met de 'Lysten van de Hollandse, Hamburger en Breemer Groenlands- en Straat Davidsvaarders' (Bibliotheek Gem. Archief, Amsterdam) veelal het domicilie van een bepaalde commandeur over praktisch de gehele 18e eeuw tot 1787 te bepalen.

NoordKOPstukken Den Helder

Daar de bevelhebbers van de walvisvaarders vooral uit eigen naaste omgeving een belangrijk deel van hun equipage recruteerden staat het aantal commandeurs uit een bepaalde streek eveneens in direct verband met de grootte van de aantallen bemanningsleden uit dat gebied. Dit blijkt ook duidelijk uit dit onderzoek. Bleek het aantal bevelhebbers groot dan vonden we voor die streek ook een relatief aanzienlijk aantal lagere schepelingen. Slechts in één geval ging deze regel niet op en daar betrof het de enorme aantallen bemanningsleden die afkomstig waren uit het voormalige graafschap Oldenburg en uit de onmiddellijke omgeving van dit gebied, met als voornaamste kernen ‘Münsterland’ (het gebied om het stadje Vechta in zuidelijk Oldenburg) en de Weserstreek, met Brake als centrum. Gezien de werkelijk grote massa’s schepelingen die elk jaar in deze periode vandaar naar onze havens trokken om op de walvisvaarders te monstereen is het aantal bevelhebbers uit die streek klein geweest. Dit is eigenlijk alleen maar te verklaren door de omstandigheid dat de trek uit dat gebied nog niet zo lang duurde en mogelijk in de 18e eeuw pas goed begon. Anders is het beslist onaannemelijk dat er bij dergelijke aantallen zo weinig schepelingen waren die bekwaam werden geacht om na verloop van tijd de commandeurspost waar te nemen! Deze ‘maritieme gastarbeiders’ zullen ‘de tijd niet hebben gehad’ om vóór het praktische einde van onze walvisvaart in 1803 de bemanningsleden uit de traditionele gebieden als Den Helder, Föhr, Ameland enz.

Grafsteen van de Helderse commandeur Jan Klaasz. Castricum (alias Kasterkom, resp. Kasterkum) op het oude kerkhof van Huisduinen. Maakte in 1775 zijn laatste Groenlandse reis op ‘De Jonge Jan’ van de Amsterdamse rederij Jan Neel & Zoon en stierf vlak na zijn thuiskomst. (Foto D.A. van Loon, Den Helder).

Wordt vervolgd

Een huis verkocht in 1787.

In het archief (box 65-20) van de Helderse Historische Vereniging (HHV) bevindt zich een originele akte waarin de verkoop van een huis beschreven wordt. Misschien is dit wel het enige bestaande exemplaar. De herkomst van de akte is bij de vereniging niet bekend. De inhoud van deze akte wil ik graag bekend stellen en is als volgt:

Transporte omme Abraham Walig

Wij Pieter de Leeuw Bailliuw & Schout. Hendrik Steeman & Douwe de Vries Scheepenen op den landen van Huijsduijnen Oirconde dat voor ons gecompareert is Abraham Schoon Woonende op de Helder de welke verklaarde te hebben verkogt en mits deesen in Vollen en Vrijen Eijgendom te transporteeren aan en ten behoeve van Abraham Walig woonende Op de Helder een Heel Huis en erve Staande en leggende Op de Helder belend Maarten breet ten Zuijden de Straatweg ten Westen & Neeltje Lourens Riekels en Claas klorn ten Noorden hebbende dit huijs En erve een vrij wagen Slag & voet pad over Æt erf van Sijmon pronk volgens transport van 29e Februarij 1776. als meede Een vrij en on-verhinderd wagenslag & voetpad Over het Erf van æt Huijs van Pieter de goeijer Om daar over tot in de agterbuurt Oost op te rijden & tegaan tusschen Dirk gerrits. Brouwer en het ander een derde huijs door. Volgens transporten gedateert den 14e desember 1741. en van den 31e december 1755e waartoe mits deesen werd gerefereerd Bekennende de Comparant wegens deese verkoop & transporte den Laasten met den Eersten betaald en voldaan te Zijn met de Somma van Vijftien honderd guldens beloovende Æt Voorsz. heel huijs en erve te Vrijen en te waaren van alle lasten en beswaarnisse dewelke booven die van vrije gebuuren Op Æt Zelve eenig Sints mogten Staan onder verband van Zijn persoon en generalijk al Zijn tegenwoordige en nog te verkrijgene goederen gene Exempt ten bedwang van alle Regt & Regteren des ten Oirconde hebbe ik offisier ten Versoek van Scheepenen alzo die selve geen Zegelen gebruiken mijn Zegel hier beneden aangehangen & wij Scheepenen hebbe dese benefens de Comparant geteekend
Actum Helder den 6e april 1787.

In kennisse van mij Secretaris
P. de Leeuw

Tot zover de akte.

Deze akte kan interessant zijn voor zowel onderzoek naar de historie, maar ook genealogie van Den Helder en Huisduinen. Wie waren de personen die in deze akte werden benoemd? Onderzoek op naam bij de Genealogische Vereniging afdeling

Den Helder en het Noord-Hollands Archief levert wat gegevens op die mogelijk op deze personen betrekking hebben.

Pieter Dirks de Leeuw.

Schout en baljuw van 1777 tot 1789. Hij werd in Den Helder (gereformeerd) gedoopt op 8 december 1733. Op 18 mei 1782 ging hij te Den Helder in ondertrouw en huwde dan op 4 juni 1782 in de kerk met Elisabeth Schoon. Zij werd op 24 juli 1746, ook gereformeerd, in Den Helder gedoopt. Op 8 juli 1801 werd Elisabeth in Den Helder begraven. (Impost DTB 28-44).

Pieter Dirks overleed te Den Helder op 11 november 1814. "Oud 81 jaren en 11 maanden, weduwnaar van Elisabeth Schoon".

Hendrik Cornelisz. Steeman.

Broodbakker en schepen. Hij werd gedoopt te Den Helder op 17 maart 1725. Op 12 november 1754 ging hij in ondertrouw te Den Helder met Anna Dirks Wit en vervolgens op 12 juni 1785 in de kerk. Zij werd op 6 april 1727 gereformeerd gedoopt. Op 27 mei 1804 overleed Anna Dirks. Kort daarna overleed hij op 7 februari 1805 te Den Helder. (Impost DTB 28-105, 09 februari 1805).

Douwe de Vries.

Schepen te Den Helder. Douwe huwde in de kerk te Den Helder op 11 augustus 1765 met Geertje Kikkert. Zij kwam van Texel en was daar in Den Burg gereformeerd gedoopt op 13 oktober 1720. Zij overleed in Den Helder en werd daar op 12 december 1783 begraven. (Impost DTB 26-2).

Douwe de Vries huwde vervolgens in de kerk in Den Helder op 12 juni 1785 met de winkelierster Jantje Veen.

Douwe de Vries overleed te Den Helder in 1797. (Impost DTB 27-69, 07 februari 1797).

Abraham Lourisz. Walig.

Commandeur. Gereformeerd gedoopt in Den Helder op 1 november 1744. Hij ging te Den Helder in ondertrouw op 8 februari 1771 met Trijntje Hendriks Broertjes. Zij was geboren in Huisduinen op 27 september 1746 en in Den Helder gedoopt op 12 februari 1766. Zij overleed te Buiksloot op 9 oktober 1773 en werd in Den Helder begraven op 14 oktober 1773.

DTB Buiksloot 34-39 impost 11-10-1773: "van het lijk van Trijntje Hendriks Broertjes overleden op Æt schip het Bonte Paard Commandeur Abraham Walig en vervoert van de Helder alhier".

Abraham overleed te Den Helder op 2 februari 1827. Nalatende één meerderjarig kind. De aangifte werd gedaan door Jan Castricum, behuwd zoon, 54 jaar oud en landman van beroep. (Akte no. 3, 03 februari 1827).

In de periode 1763 - 1802 voer Commandeur Abraham "Lourensz" Walig ter walvisvaart voor rederijen uit Zaandijk, Zaandam en De Rijp.

Abraham Tjeerdsz. Schoon.

Broodbakker. Abraham Tjeerdsz werd gereformeerd gedoopt te Callantsoog op 11 september 1740. Hij huwde eerst te Den Helder in de kerk op 12 november 1769 met Antje Abrahams Mijts. Zij was gereformeerd gedoopt te Den Helder op 19 september 1745. Zij overleed te Den Helder op 5 januari 1771 en werd twee dagen later begraven. (Impost DTB 23-62, 07 januari 1771).

Abraham huwde daarna te Den Helder in de kerk op 20 maart 1774 met Barber Louris Walig. Abraham overleed te Den Helder 15 april 1797 en werd op 21 april begraven. (Impost DTB 27-72, 21 april 1797). Zijn tweede vrouw Barber overleed later te Den Helder op 31 oktober 1809.

Maarten Breet.

Geboren te Huisduinen circa 1741. Hij huwde in de kerk te Den Helder op 29 september 1765 met Martje Jacobs Springer. Maarten Breet, is overleden, 67 jaren oud, op 12 november 1808 te Den Helder. (DTB 31-23). Martje Jacobs Spinger is overleden te Den Helder in 1797. (Impost DTB 28-67, 15 januari 1797).

Neeltje Louris Riekel.

Zij werd gereformeerd gedoopt te Den Helder op 16 juli 1752. Op 27 januari 1788 huwde zij te Den Helder in de kerk met de zeeman Willem Gerritsz. Borst. Willem was in Den Helder gedoopt op 17 juni 1757 en overleed aldaar, oud 55 jaren, op 22 januari 1813 als werkmans en weduwnaar zonder kinderen.

Claas Klorn.

(Claas Aarjensz. Kolhorn). Gereformeerd gedoopt te Den Helder op 14 augustus 1729. Hij huwde in Den Helder als zeeman van beroep op 17 augustus 1755 met Teetje Wouters Alderwegen. Teetje Wouters werd gereformeerd gedoopt te Den Helder op 1 juli 1731. Zij werd begraven te Den Helder op 14 september 1797 (Impost DTB 27-88) en Claas enige weken later op 25 oktober 1797.

Sijmon Pronk.

Daar zijn er meer van. Zonder patroniem wordt alleen op naam zoeken lastig en gaat voor dit artikel te ver.

Dirk Gerritsz. Brouwer.

Hij werd geboren te Den Helder in het jaar 1709 en overleed in Den Helder op 6 juli 1767. Zijn vrouw Anna Klaas Keuken werd in Den Helder circa 1722 gedoopt en werd te Den Helder begraven op 16 februari 1780.

Piet Zeeman.

Julianadorp, 7 oktober 2008.

